

HFD 2018 ref. 1

Bestämmelsen om begränsning av sjukpenningens belopp för arbetslösa i 28 kap. 11 § socialförsäkringsbalken ska tillämpas när en person saknar anställning under de dagar som sjukpenningen avser, även om det framgår att han eller hon skulle ha fått en anställning om sjukfallet inte hade inträffat.

28 kap. 11 § socialförsäkringsbalken

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 22 januari 2018 följande dom (mål nr 670-17).

Bakgrund

Sjukpenning ska ersätta inkomstbortfall vid sjukdom. Som huvudregel beräknas sjukpenningen utifrån den försäkrades arbetsinkomst, den s.k. sjukpenninggrundande inkomsten. För den som är arbetslös gäller dock att sjukpenningen begränsas till ett i lagen angivet takbelopp, vilket har bestämts så att sjukpenningen inte ska överstiga den högsta dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen.

V.L. vikarierade som undersköterska för en annan person som var långtidssjukskriven. Vikariatet förlängdes med tre månader i taget under förutsättning att den som hon vikarierade för fortsatte att vara sjukskriven. I mars 2015 bröt V.L. handleden och hon beviljades sjukpenning för perioden 13 april–13 juli samma år. Hennes då pågående tremånadersvikariat löpte ut den 30 april. Enligt intyg från arbetsgivaren skulle hon dock ha fått förlängt vikariat till och med den 12 juli om sjukfallet inte hade inträffat.

Försäkringskassan beslutade att V.L. från och med den 1 maj 2015 skulle få sin sjukpenning begränsad till det takbelopp som gäller för arbetslösa. Fram till dess hade hon fått sjukpenning baserad på sin sjukpenninggrundande inkomst.

V.L. överklagade till förvaltningsrätten som bedömde att utredningen i målet inte visade annat än att hon saknat anställning från och med den 1 maj 2015. Det förhållandet att hennes arbetsgivare hade intygat att hon skulle ha fått vikariatet förlängt om hon inte hade blivit sjuk förändrade inte den bedömningen. Förvaltningsrätten avslog därför överklagandet.

Kammarrätten biföll däremot hennes överklagande och beslutade att hon skulle få sjukpenning med utgångspunkt i den sjukpenninggrundande inkomsten även under tiden 1 maj–13 juli.

Enligt kammarrätten hade hon genom intyget från arbetsgivaren och genom vad hon själv anfört gjort sannolikt att hon skulle ha fått en fortsatt heltidsanställning efter den 30 april om hon inte hade blivit sjuk.

Yrkanden m.m.

Försäkringskassan yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva kammarrättens dom och fastställa förvaltningsrättens domslut. Kassan anför att en förutsättning för att en försäkrad ska få sjukpenning utifrån sin sjukpenninggrundande inkomst är att han eller hon är anställd.

V.L. anser att överklagandet ska avslås och anför att hon fortfarande arbetar åt samma arbetsgivare.

Skälen för avgörandet

Rättslig reglering

Av 28 kap. 7 § socialförsäkringsbalken följer att den försäkrades sjukpenning ska beräknas utifrån den sjukpenninggrundande inkomsten. Av 25 kap. 2 § framgår att sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få på grund av anställning eller annat förvärsarbete.

Till den del den försäkrade är arbetslös lämnas dock sjukpenning med högst ett i 28 kap. 11 § angivet belopp. Beloppet är bestämt så att sjukpenningen inte ska överstiga den högsta dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen (bet. 2002/03:FiU21 s. 57).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Den fråga som ska bedömas i målet är vad som krävs för att en försäkrad ska träffas av bestämmelsen i 28 kap. 11 § socialförsäkringsbalken om begränsning av sjukpenningens belopp för arbetslösa. Närmare bestämt är frågan om det vid tillämpningen av den bestämmelsen endast ska beaktas om den försäkrade faktiskt har en anställning, eller om det är möjligt att – såsom kammarrätten har gjort – också ta hänsyn till om han eller hon skulle ha fått en anställning om sjukfallet inte hade inträffat.

Enligt förarbetena är syftet med bestämmelsen att sjukpenningen ska knytas närmare till det faktiska inkomstbortfall som den enskilde har i form av att arbetslöshetsersättning inte betalas ut under sjukperioden (prop. 2002/03:100 s. 176 och bet. 2002/03:FiU21 s. 56). Detta syfte talar för att den som före sjukfallet försörjde sig genom förvärsarbete och inte genom att ta

emot arbetslöshetsersättning, och som kan göra sannolikt att han eller hon skulle ha fortsatt att arbeta om sjukfallet inte hade inträffat, inte bör få sin sjukpenning begränsad i enlighet med bestämmelsen.

Samtidigt uttalas i förarbetena också att det inom sjukförsäkringen så långt möjligt bör gälla enhetliga regler för alla arbetslösa, samt att begränsningsregeln därför ska tillämpas oavsett om personen i fråga är medlem i en arbetslöshetskassa eller inte och oavsett om han eller hon uppfyller övriga villkor för rätt till arbetslöshetsersättning eller inte (a. bet. s. 57). Till detta kommer att lagtexten i sig inte öppnar för att personer som saknar anställning kan undantas från begränsningsregelns tillämpningsområde baserat på en prognos om hur de skulle ha arbetat om de inte hade blivit sjuka (jfr bestämmelserna om rätt till sjukpenning i 27 kap. 10 och 11 §§ socialförsäkringsbalken där det uttryckligen föreskrivs att en sådan prognos i vissa fall ska göras).

Mot denna bakgrund anser Högsta förvaltningsdomstolen att bestämmelsen om begränsning av sjukpenningens belopp för arbetslösa i 28 kap. 11 § ska tillämpas så snart en person saknar anställning under de dagar som sjukpenningen avser. Den omständigheten att det framgår att han eller hon skulle ha fått en anställning om sjukfallet inte hade inträffat innebär således inte att personen inte ska betraktas som arbetslös i den bestämmelsens mening.

V.L:s vikariat löpte ut den 30 april 2015. Att arbetsgivaren har intygat att hon skulle ha fått vikariatet förlängt om hon inte hade brutit handleden saknar som framgått betydelse vid tillämpningen av 28 kap. 11 §. Hennes sjukpenning ska därmed beräknas på det sätt som Försäkringskassan har gjort.

Överklagandet ska därför bifallas.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens dom och fastställer förvaltningsrättens domslut.

I avgörandet deltog justitieråden *Jermsten, Nord, Ståhl, Askersjö* och *Andersson*. Föredragande var justitiesekreteraren Sara Asplund.

Förvaltningsrätten i Umeå (2016-04-28, ordförande Södergren):

Frågan i målet är om V.L. ska anses ha varit arbetslös under perioden 1 maj–13 juli 2015 vid beräkningen av hennes sjukpenning.

Av de bestämmelser som Försäkringskassan har hänvisat till följer att sjukpenningen bestäms till ett fast belopp för den som är arbetslös medan storleken hos sjukpenningen för den som är anställd beror på hans eller hennes sjukpenninggrundande inkomst.

I målet finns utredning i form av Försäkringskassans journalanteckningar förda efter webb-chatt mellan V.L. och Försäkringskassans handläggare. I webb-chatten har V.L. meddelat att hon inte fått förlängd anställning efter den 30 april 2015 och att hennes arbetsgivare (Lycksele kommun) har arbete åt henne när hon är frisk igen. Därutöver finns i målet ett intyg från Lycksele kommun där det framgår att om inte V.L. drabbats av sjukdom så skulle hon fått förlängt vikariat för perioden den 1 maj–12 juli 2015.

Enligt förvaltningsrättens mening visar utredningen inte annat än att V.L. saknar anställning från och med den 1 maj 2015. Det faktum att arbetsgivaren uppgett att hon skulle fått förlängt vikariat om hon inte blivit sjuk förändrar inte denna bedömning. Försäkringskassan har således haft fog för att anse V.L. som arbetslös vid beräkningen av sjukpenningens storlek från och med den 1 maj 2015. Överklagandet ska därmed avslås. – Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Kammarrätten i Sundsvall (2017-01-25, Törnered, Ärlebrant och Lowén):

V.L:s chef har skriftligen intygat att V.L. om hon inte drabbats av sjukdom skulle ha fått förlängt vikariat den 1 maj–den 12 juli 2015.

Kammarrätten anser att V.L., genom vad hon själv anfört och det som hennes chef intygat, gjort sannolikt att hon skulle ha fått fortsatt heltidsanställning efter den 30 april 2015 om hon inte blivit sjuk. Sjukpenning för aktuell tid ska därför utges med utgångspunkt i hennes sjukpenninggrundande inkomst. – Kammarrätten ändrar förvaltningsrättens dom på det sättet att sjukpenning ska utges till V.L. för tiden den 1 maj–den 13 juli 2015 med utgångspunkt i hennes sjukpenninggrundande inkomst.